

Koncepce **prevence kriminality** města Olomouce 2009-2011

Září 2008

Zpracovala: **PhDr. Jarmila Fritscherová**
manažer prevence kriminality

Statutární město Olomouc bylo jedním z prvních měst, které se zúčastnilo přípravy a realizace Komplexních součinnostních programů prevence kriminality a sociální patologie na místní úrovni. Reagovalo tak na usnesení vlády č.341 ze dne 15. června 1994, kterým byl schválen „Program sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996“ a na usnesení vlády č.491 ze dne 25. září 1996, kterým vláda schválila „Systém sdružování a vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na programy sociální prevence, prevence kriminality a prevence drogových závislostí“ a „Pravidla pro poskytování účelových dotací obcím v rámci Programu sociální prevence a prevence kriminality“. Komplexní součinnostní program prevence kriminality a sociální patologie na místní úrovni pod názvem „Naše město“ se od roku 1996 stal nedílnou součástí sociální politiky města.

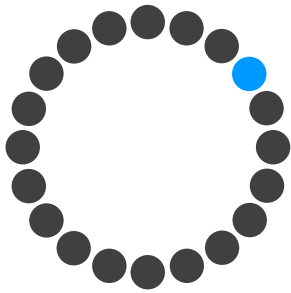
Od roku 2004 statutární město Olomouc realizovalo tento program v inovované podobě pod názvem „Program prevence kriminality – PARTNERSTVÍ“.

Pro rok 2008 je to „Městský program prevence kriminality“, který je uskutečňován na základě „Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011“ schválené usnesením vlády České republiky ze dne 15. října 2007 č.1150.

Jednou z podmínek vstupu města do městské úrovně v rámci systému prevence kriminality v České republice na léta 2008 – 2011 je zpracování Koncepce prevence kriminality města na léta 2009-2011, kterou zde prezentujeme ve dvou částech.

První část s názvem „Východiska“ představuje bezpečnostní analýzu města. Vlastní „Koncepce prevence kriminality města Olomouce na léta 2009-2011“ vychází z tohoto rozboru a tvoří samostatnou část.

Koncepce prevence kriminality města Olomouce 2009 - 2011

Obsah:

1. Úvod	1
2. Priority	2
3. Cíle a opatření na léta 2009 - 2011	4
3.1. Zacílenost	4
3.2. Komplexnost	5
3.3. Srovnatelnost	5
3.4. Informovanost	6
4. Způsob vyhodnocování	7
5. Aktéři a jejich role	7
6. Závěr	7

1. Úvod

Kriminalita a bezpečnost občanů patří trvale k oblastem, které jsou veřejností vnímány jako jedny z nejzávažnějších společenských problémů.

Nejefektivnější a nejlevnější metodou k řešení tohoto fenoménu je účinná prevence. Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností. Na rozdíl od represivních metod, koncipovaných zejména v rámci trestní politiky, využívá především metod nerepresivních, na nichž se podílí široká škála veřejných institucí i soukromých subjektů.

Bylo uznáno, že samotná hrozba zpřísnující se trestní represe, ani s tím související zvětšování početního stavu policie, množství státních zástupců či soudců či rozšiřování kapacit věznic, nikdy nevedlo k odstranění (a často ani k omezení) kriminality.

Je tomu především proto, že osobnostní charakteristiky k vědomému kriminálnímu jednání připravených a odhodlaných lidí jsou v drtivém množství případů takové, že ani nepřipustí myšlenku, že by mohli být při páchání deliktu odhaleni, vypátráni a následně postiženi. Represe je těmito lidmi vnímána jako „problém jiných“. A to dokonce i tehdy, když měli svoje osobní zkušenosti s trestním postihem. Svou odhalenou a potrestanou delikvenci mají tendenci interpretovat jako trest za tehdejší nešikovnost či malou připravenost, jako shodu okolností osudově nepříznivých provedení skutku či zradu kompliců. Samotný trest však není tím, co by je mohlo dostatečně a jistě odstrašit od budoucího delikventního jednání.

Volání laické veřejnosti po zvýšení trestní represe jako po jediném účinném prostředku čelení kriminalitě je z tohoto důvodu naivní. Zvýšená trestní represe zastrašuje především bezúhonné jedince, kteří neadekvátně projektují své obavy z trestu a domnívají se, že stejnými obavami trpí i kriminální populace.

Zvýšenou trestní represí pak paradoxně nejčastěji požaduje ta část veřejnosti, která je sama náchylnější k delikvenci, lidé na okraji společnosti, jedinci bez vzdělání a kvalifikace, s rozbitým sociálním zázemím a nejrůznějšími psychologickými problémy.

Cílem preventivní politiky je snížení míry a závažnosti trestné činnosti a zvýšení pocitu bezpečí občanů. Preventivní politika se zaměřuje na eliminaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů a na pomoc obětem trestné činnosti.

Dobře vedená preventivní práce je účinným prostředkem ke snižování kriminality a dalších nežádoucích jevů v obci. Prevence je nejen přirozeným regulátorem antisociality i asociality, ale zároveň důležitým činitelem rozvoje obce založeném na právu, spravedlnosti a respektu k druhým.

V kontextu úvodního zamyšlení nad smyslem preventivních aktivit přistoupilo statutární město Olomouc ke zpracování Koncepce prevence kriminality na léta 2009-2011 (dále jen koncepce).

Důležitým zjištěním předkladatele byla skutečnost, že v zásadě ukončené počáteční stadium preventivní práce od roku 1996 je třeba považovat za období hledání.

Závěry této etapy preventivního úsilí jsou analýzou vlastních poznatků předkladatele, ale i rozvahou nad poznatky jiných a tvoří východiska, na kterých je koncepce postavena a jejichž podstata vychází z nutnosti:

- **vést** v dalších etapách preventivní práci k větší zaměřenosti, přesnosti a plánovitosti,
- **klást** podstatně větší důraz na ještě důslednější komplexnost řešení vytipovaných problémů,
- **porovnávat** a **vyhodnocovat** množství investovaných prostředků s výsledky preventivní práce, přejít od individuálních soudů k méně subjektivním postupům a prohloubit metodiku.
- **informovat o úspěšnosti preventivních akcí.**

Formulace **vést - klást - porovnávat - vyhodnocovat - informovat** je ústředním motivem celé koncepce.

Na tvorbě strategického dokumentu se podílela pracovní skupina složená z manažera prevence kriminality, z předsedy Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost, zástupců policie, zástupce odboru sociální pomoci MmOl, zástupce Probační a mediační služby Olomouc a zástupce odboru informatiky MmOl.

2. Priority

- **Koncepcie je v souladu s Programovým prohlášením Rady města Olomouce na období 2006 – 2010 ze dne 20.2.2007, ve kterém se společná koalice zavazuje v kapitole „Bezpečnost“, mimo jiné, k podpoře dalšího rozvoje projektů prevence kriminality a protidrogové prevence.**
- Stanovení priorit je rovněž v souladu se Strategií prevence kriminality na léta 2008 – 2011 a programovými záměry Ministerstva vnitra České republiky.
- Podstatou priorit navrhované koncepce je snížení míry a závažnosti trestné činnosti a zvýšení pocitu bezpečí občanů města podporou projektů Městského programu prevence kriminality, a to především projektů zaměřených na:

oblasti

- prevenci kriminality a protiprávního jednání nezletilých a mladistvých
- zavádění probačních programů
- omezování příležitostí k páčání trestné činnosti
- prevenci majetkové kriminality
- prevenci násilné kriminality
- prevenci kriminality a sociální patologie u sociálně vyloučených skupin a komunit
- projekty směřující ke zvýšení bezpečnosti v silničním provozu

cílové skupiny

- děti, mládež
- zástupci menšin
- lidé s nízkým sociálním statutem
- jedinci závislí na konzumaci alkoholu, omamných a psychotropních látkách a hazardní hře
- občané a návštěvníci města

úrovně

- primární prevence (všechny občany a návštěvníky – osvěta, informace ochrana před trestnou činností)
- sekundární prevence (rizikové skupiny osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachatelé, nebo oběťmi trestné činnosti, sociálně patologické jevy jako takové – vandalismus, záškoláctví, příčiny kriminogenních situací – dlouhodobá nezaměstnanost, nedostatečná rodinná výchova).

Pro splnění definovaných požadavků jsou hlavními prioritami:

- **Posilovat odpovědnost města prostřednictvím poradního orgánu a personální struktury samosprávy v oblasti prevence kriminality. Vytvářet optimální podmínky, včetně financování, bez ohledu na změnu programových záměrů a aktivit nových samospráv.**
- **Vytvářet a podporovat vlastní městské preventivní projekty.** Iniciativně deklarovat zájem získat finanční prostředky z ministerstva vnitra České republiky.
- **Metodicky a organizačně zajišťovat vyhlásování a naplňování městského programu prevence kriminality.**

- **Vyčlenit dostatek vlastních finančních prostředků z rozpočtu statutárního města Olomouce pro oblast prevence kriminality a sociální patologie, které mohou být v souladu s platnými Pravidly pro poskytování podpor statutárním městem Olomouc žadatelům přerozdělovány.** Tyto příspěvky poskytovat v souladu s Konceptí prevence kriminality na léta 2009 – 2011 a komunitním plánem sociálních služeb v Olomouci.
- **Vytvořit systém hodnocení kvality projektů prevence kriminality.** K dosažení tohoto cíle využít existenci vzdělávacích institucí.
- **Podporovat partnerskou realizaci preventivních programů za úzké spolupráce více subjektů.** Prohlubovat vzájemnou spolupráci a strategicky propojit jednotlivé organizace působící v oblasti prevence kriminality. Zavést pravidelnou týmovou práci v rámci odborné pracovní skupiny zainteresovaných subjektů.
- **Zpracovat systém jednotného informačního servisu z oblasti prevence kriminality a sociální patologie.**
- **Rozvíjet spolupráci na mezinárodní úrovni v oblasti prevence kriminality.** Za tímto účelem posoudit zapojení statutárního města Olomouce do Evropského fóra pro městskou bezpečnost.
- **Rozvíjet Systém včasné intervence**

3. Cíle a opatření na léta 2009 – 2011

3.1. Zacílenost

Název cíle:	ZACÍLENOST preventivní práce květší přesnosti, plánovitosti a skutečným potřebám
Charakteristika:	<p>Cíl je postaven na odpovídajícím průběžném informačním servisu Policie ČR a Městské policie Olomouc, ale také Týmu pro mládež SVI, který mapuje výskyt, vývoj a strukturu trestné činnosti a dalšího protiprávního jednání. Cíl využívá jako doplňující zdroj údajů také šetření vnímání pocitu bezpečí občany.</p> <p>Tyto dva základní zdroje informací budou východiskem pro většší zacílenost, přesnost a plánovitost sestavování městského programu prevence kriminality v příslušném kalendářním roce.</p> <p>Přesnost se dotýká nastavení výchozích parametrů pro poskytování podpory ze strany statutárního města Olomouce v rámci samostatné oblasti prevence kriminality a sociální patologie ve vztahu k realizátorům jednotlivých projektů.</p> <p>Plánovitost řeší časovou dimenzi získávání podkladových materiálů souvisejících s přípravou městského programu prevence kriminality.</p>
Opatření, která vedou k naplnění cíle:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sestavení a projednání návrhu technicko-organizačního opatření pro získávání pravidelných čtvrtletních informací Policie ČR, Městské policie Olomouc a Týmu pro mládež Systému včasné intervence o výskytu, vývoji a struktuře trestné činnosti a dalšího protiprávního jednání. 2. Zpřesnění textu Pravidel pro poskytování podpor statutárním městem Olomouc v oblasti prevence kriminality, sociální patologie. 3. Udržitelnost dlouhodobě podporovaných projektů situační prevence – kamerový systém, sociální prevence – nízkoprahová klubová zařízení pro neorganizované děti a mládež a informování občanů - různé formy prezentačních akcí policejních a ostatních složek IZS. 4. Vznik a rozvoj nových preventivních aktivit na základě zaměřených analýz potřeb. 5. Sociologický výzkum vnímání pocitu bezpečí ze strany veřejnosti.
Dopady opatření:	Městský program prevence kriminality odpovídající potřebám občanů města.
Předpokládaná výše finančních nákladů na realizaci opatření:	<p>Opatření č.3: 1 800 000,-Kč - výše finančních prostředků z rozpočtu SmOI na každý kalendářní rok</p> <p>Opatření 3 a 4: 1 800 000,-Kč – výše státní účelové dotace na každý kalendářní rok</p> <p>Opatření č.5: 60 000,-Kč - finanční prostředky z rozpočtu SmOI 200 000,-Kč - státní účelová dotace</p>
Termín realizace:	<p>Opatření č.1: 2009 Opatření č.2: 2008 Opatření č. 3 a 4: 2009-2011 Opatření č.5: 2009-2010</p>
Garant:	Statutární město Olomouc
Partner	Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost Rady města Olomouce, Tým pro mládež SVI, pracovní skupina pro vytvoření Koncepce prevence kriminality na léta 2009-2011

3.2. Komplexnost

Název cíle:	KOMPLEXNOST řešení problémů
Charakteristika:	Cíl je postaven na komplexnosti řešení vytipovaných problémů.
Opatření, která vedou k naplnění cíle:	Stanovení pravidel spolupráce a závazků pravidelného setkávání subjektů podílejících se na činnosti prevence kriminality
Dopady opatření:	Komplexní způsob realizace projektů prevence kriminality zaměřených na řešení vytipovaného problému.
Předpokládaná výše finančních nákladů na realizaci opatření:	Žádná. Technicko – organizační opatření.
Termín realizace:	Příprava, projednání a schválení opatření 2008-2009 2009 - 2011
Garant:	Statutární město Olomouc
Partner	Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost Rady města Olomouce, Tým pro mládež SVI, pracovní skupina pro vytvoření Koncepce prevence kriminality na léta 2009-2011.

3.3. Srovnatelnost

Název cíle:	SROVNATELNOST množství investovaných prostředků do preventivních aktivit s výsledkem preventivního úsilí.
Charakteristika:	Cíl je postaven na porovnávání množství investovaných prostředků do jednotlivých projektů prevence kriminality s jejich výsledky. Umožňuje vyhodnocovat úspěšnost preventivních projektů, přejít od individuálních soudů k méně subjektivním postupům a prohloubit metodiku.
Opatření, která vedou k naplnění cíle:	1. Zpracování metodického postupu pro hodnocení kvality projektů před jejich realizací, v průběhu i po ukončení. 2. Určení indikátorů úspěšnosti pro jednotlivé typy projektů prevence kriminality 3. Sestavení formuláře pro vyhodnocení projektů sociální prevence, situační prevence a projektů z oblasti informování občanů pro závěrečnou zprávu o vyhodnocení Městského programu prevence kriminality pro příslušný kalendářní rok.
Dopady opatření:	Vytvořen systém hodnocení kvality projektů prevence kriminality
Předpokládaná výše finančních nákladů na realizaci opatření:	50 000,-Kč – výše finančních prostředků z rozpočtu SmOl na spolupráci s UP Olomouc
Termín realizace:	Příprava, projednání a schválení opatření – 2009. Využit při hodnocení za rok 2009-2011.
Garant:	Statutární město Olomouc
Partner	Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost Rady města Olomouce, nezávislá odborná skupina, Univerzita Palackého Olomouc

3.4. Informovanost

Název cíle:	INFORMOVANOST vně i uvnitř struktur prevence kriminality
Charakteristika:	Cíl je postaven na zajištění informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností, preventivních aktivitách a projektech prevence kriminality v Olomouci. Cíl směřuje také k nastavení společných pravidel pro jednotlivé subjekty prevence kriminality při prezentaci preventivních aktivit směrem k veřejnosti (laické i odborné). Informovanost uvnitř struktur prevence kriminality znamená aktivní prezentaci preventivní politiky města v ČR i zahraničí.
Opatření, která vedou k naplnění cíle:	1. Zpracování zásad přesnosti a objektivnosti předávaných informací veřejnosti prostřednictvím médií jednotlivými subjekty preventivních aktivit na území města. 2. Větší využití dostupných komunikačních kanálů. 3. Podpora vydávání informačních letáků. 4. Zapojení statutárního města Olomouce do Evropského fóra pro městskou bezpečnost.
Dopady opatření:	Vytvoření jednotného informačního servisu z oblasti prevence kriminality a sociální patologie.
Předpokládaná výše finančních nákladů na realizaci opatření:	75 000,- Kč výše finančních prostředků z rozpočtu SmOI na členský příspěvek v Evropském fóru pro městskou bezpečnost na každý kalendářní rok 30 000,- Kč podpora vydávání informačních letáků na každý kalendářní rok
Termín realizace:	2009 - 2011
Garant:	Statutární město Olomouc
Partner	Preventivně informační skupina okresního ředitelství Policie ČR Olomouc, Preventivně informační skupina Městské policie Olomouc, ostatní státní i nestátní subjekty zapojené do preventivních aktivit na území města, Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost Rady města Olomouce.

Předpokládaná výše finančních nákladů na Městský program prevence kriminality v letech 2009 – 2011

zdroj	2009	2010	2011	celkem
Statutární město Olomouc	1 955 000	1 965 000	1 905 000	5 825 000
Ministerstvo vnitra	1 800 000	2 000 000	1 800 000	5 600 000
Ostatní*	3 032 326	3 032 326	3 032 326	9 096 978
Celkem	6 787 326	6 997 326	9 737 326	20 521 978

* jiné zdroje (nadace, Ministerstva, Olomoucký kraj, evropské fondy). Jedná se o průměrné číslo získané na základě skutečností roku 1996 – 2007 – viz. Koncepce prevence kriminality na léta 2009-2011 – východiska.

Vybrané projekty Městského programu prevence kriminality z oblasti sociální prevence budou korespondovat s Komunitním plánem sociálních služeb v Olomouci.

4. Způsob vyhodnocování

Způsob vyhodnocování je jedním z cílů předkládané koncepce pod názvem SROVNATELNOST množství investovaných prostředků do preventivních aktivit s výsledkem preventivního úsilí. Výsledkem bude zpracování metodiky hodnocení kvality projektů prevence kriminality do konce roku 2009 s tím, že v testovací fázi by byla použitelná pro vyhodnocení Městského programu prevence kriminality na rok 2009.

- Městský program prevence kriminality bude vyhodnocován v termínu do 28.2. následujícího kalendářního roku a to v souladu s Pravidly pro poskytování podpor statutárním městem Olomouc. K tomu datu bude zpracována i každoroční hodnotící zpráva o plnění koncepce.
- Vybrané projekty Městského programu prevence kriminality z oblasti sociální prevence budou rovněž součástí Souhrnné zprávy o naplňování cílů a opatření Komunitního plánu sociálních služeb v Olomouci

Termín: Březen - Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost
Duben - Rada města Olomouce
Květen - Zastupitelstvo města Olomouce

Odpovídá: manažer prevence kriminality

5. Aktéři a jejich role

Statutární město Olomouc:

- garant Městského programu prevence kriminality a zadavatel
- zadavatel realizace jednotlivých projektů Městského programu prevence kriminality
- poskytovatel finanční i jiné podpory pro realizaci projektů Městského programu prevence kriminality

Manažer prevence kriminality:

- koncepční materiály a Městský program prevence kriminality
- koordinace preventivních aktivit ve městě
- metodická, konzultační a organizační činnost
- medializace preventivních aktivit ve městě

Státní organizace + Nestátní organizace + Nadace Bezpečná Olomouc + Probační a mediační služba Olomouc:

- aktéři preventivních aktivit na území města
- podrobný popis jejich kompetencí je vymezen v analytické části koncepce

6. Závěr

Stanovené priority, cíle a opatření v rámci stanovené koncepce vyjadřují zájem statutárního města Olomouce pokračovat v realizaci politiky města na úseku prevence kriminality a sociálních patologií.

Dokladem toho je podrobná analýza východisek, která poskytuje souhrnné informace o dění v oblasti preventivních aktivit města.

Předložená koncepce představuje formu a metodu preventivních aktivit, které budou každoročně konkretizovány v jednotlivých projektech Městského programu prevence kriminality.

Je zřejmé, že řešení oblasti prevence kriminality nelze uzavřít ukončením platnosti Koncepce prevence kriminality města na léta 2009-2011. Zpracovatel předpokládá, že statutární město Olomouc bude i nadále:

- pokračovat v práci Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost
- zpracovávat další koncepční materiály
- podporovat činnost manažera prevence kriminality
- koordinovat preventivní aktivity
- vyčleňovat finanční prostředky na preventivní aktivity

Seznam pramenů a literatury:

1. PhDr. Kazimír Večerka, CSc., Mgr. Jakub Holas: „Úspěšnost preventivní práce“
2. Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2006 – 2010
3. 1. Rámcový komunitní plán sociálních služeb v Olomouci na období let 2007 – 2008
4. ostatní – v textu
5. Strategie prevence kriminality na léta 2008 - 2011